

РЕЦЕНЗІЯ

кандидата педагогічних наук, доцента

МАТЮЩЕНКО Ірини Миколаївни

на дисертаційне дослідження НІКОЛЕНКО Ірини Анатоліївни на тему:

«Організаційно-методичні умови діяльності педагогічних працівників

інклюзивних груп закладу дошкільної освіти»,

подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії

Дошкільна освіта є важливою складовою та первинною ланкою в системі освіти в Україні. Враховуючи проєвропейський вектор розвитку, освіта України в умовах сьогодення зазнає значних змін, розпочинаючи з дошкільної освіти виникає нагальна потреба в підготовлених педагогічних фахівцях (вихователях, асистентах вихователів) які спроможні надавати якісну освітню послугу дітям з особливими освітніми потребами.

Дисертаційне дослідження НІКОЛЕНКО І. актуальне, викликане певними суперечностями, обґрунтовано нормативно-правовими актами у сфері інклюзивної освіти України та за своєю тематикою покликане розв'язати проблематику підвищення професійної майстерності вихователів, асистентів вихователів для подальшого впровадження та реалізації інклюзивного навчання в закладах дошкільної освіти. Тема дисертації затверджена Вченою радою університету (протокол №6 від 24 грудня 2020 року).

Аналіз рукопису дисертаційного дослідження засвідчує, що авторський підхід до розв'язання досліджуваної проблематики є багатоаспектним та фундаментальним. Поставлена мета та завдання реалізувались через обґрунтований вибір теоретичних, емпіричних, порівняльних, математично-статистичних методів дослідження.

Варто зазначити, що завдання дослідження логічно визначені для розв'язання поставленої мети. Коректно визначено об'єкт та предмет дослідження.

Список використаних джерел складає теоретико-методологічну базу дослідження, є цілком аргументованим і переконливим, містить наукові здобутки як вітчизняних так і зарубіжних авторів. Бібліографія налічує більше 240 найменувань.

Наукова новизна отриманих результатів полягає у визначенні, науковому обґрунтуванні, розробленні структурно-функціональної моделі ефективності діяльності вихователів, асистентів вихователів, експериментальній апробації організаційно-методичних умов діяльності вихователя, асистента вихователя на основі розроблення авторської Програми підвищення кваліфікації вихователів, асистентів вихователів з технологіями інтерактивного навчання в освітньому процесі. Вперше було визначено компоненти структурно-функціональної моделі ефективності діяльності педагогічних працівників інклюзивних груп закладу дошкільної освіти; особливості та організаційно-методичні умови діяльності вихователів, асистентів вихователів ЗДО; визначено методичний вплив на організаційно-методичні умови діяльності вихователів, асистентів вихователів щодо формування професійних компетентностей, ефективності їх ресурсного потенціалу.

Практичне значення отриманих результатів полягає у розробленні та впровадженні в освітній процес авторської Програми підвищення кваліфікації з технологіями інтерактивного навчання вихователів, асистентів вихователів закладів дошкільної освіти з метою розвитку та формування професійних компетентностей з організації процесу інклюзивного навчання, реалізації індивідуальної освітньої траєкторії дитини з ООП, створення інклюзивного освітнього середовища в інклюзивній групі закладу дошкільної освіти. Матеріали та результати дослідження можуть бути використані у процесі підвищення фахової майстерності вихователів, асистентів вихователів під час курсів підвищення кваліфікації, у науково-дослідній роботі студентів, магістрантів, аспірантів і в методичній роботі закладів дошкільної освіти. Результати дослідження використовуються в практичній роботі освітніх установ України, що підтверджується відповідними документами.

Основні наукові положення і висновки дисертації відображені в наукових статтях. Кількість і зміст друкованих праць відповідають вимогам п.11 порядку проведення експерименту з присудження доктора філософії, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 6 березня 2019 року № 167.

Структура роботи відповідає логіці дослідження, поставленій меті і завданням. Дисертація написана державною мовою на достатньому науковому та літературному рівні.

Дисертація містить анотацію, вступ, три розділи, висновки, список використаних джерел та додатки. Оформлена відповідно до вимог чинного законодавства.

У вступі дисертації визначено науковий апарат дослідження, обґрунтовано актуальність, висвітлено теоретичний стан проблеми дослідження, визначено наукову новизну отриманих результатів та практичну значимість: апробацію і впровадження результатів, перелік опублікованих статей.

У першому розділі **«Теоретико-методологічна база дослідження діяльності педагогічних працівників інклюзивних груп»** виконано аналіз наукових джерел, що відображають особливості сучасного стану проблематики розвитку та впровадження інклюзивної освіти, філософії державної політики у сфері інклюзивної освіти, законодавче та нормативно-правове регулювання діяльності вихователя, асистента вихователя в команді психолого-педагогічного супроводу закладу дошкільної освіти.

Визначено особливості діяльності вихователя, асистента вихователя, чинники які актуалізують потребу у підвищенні кваліфікації вихователів, асистентів вихователів здатних працювати в умовах інклюзивного освітнього середовища в дошкільній освіті та реалізувати індивідуальну освітню траєкторію дитини. Окреслено покроковий алгоритм дій керівника ЗДО для створення і ефективної діяльності команди психолого-педагогічного супроводу дитини з ООП та покроковий алгоритм професійної взаємодії (співпраці) між вихователем і асистентом вихователя врегульований посадовими інструкціями. Визначено ключові фактори впливу команди психолого-педагогічного супроводу дитини з ООП на професійну діяльність вихователя, асистента вихователя.

У другому розділі **«Дослідження організаційно-методичних умов діяльності педагогічних працівників інклюзивних груп закладу дошкільної освіти»** важливим науковим результатом дослідження, слід вважати описану структурно-функціональну модель ефективності діяльності вихователя,

асистента вихователя, окреслено підходи, принципи, компоненти та організаційно-методичні умови діяльності цих працівників. Проектування організаційно-методичних умов діяльності вихователя, асистента вихователя. Проаналізовані особливості ефективності діяльності педагогічних працівників інклюзивних груп. Проведено організаційний етап дослідження, що передбачав розробку авторської Програми підвищення кваліфікації з технологіями інтерактивного навчання вихователів, асистентів вихователів, розробку діагностичного інструментарію, критеріїв, показників, рівнів оцінювання професійних знань, практичних навичок, за допомогою яких проводилось вивчення методичного впливу Програми на організаційно-методичні умови діяльності вихователів, асистентів вихователів інклюзивних груп закладів дошкільної освіти. Запрошення респондентів до участі в дослідженні на добровільних засадах.

В третьому розділі **«Поліпшення діяльності вихователя асистента вихователя інклюзивної групи»** представлено емпіричний етап який передбачав теоретико-методичне обґрунтування авторської Програми підвищення кваліфікації з технологіями інтерактивного навчання вихователів, асистентів вихователів, експериментальне апробування. Та заключний етап дослідження, який передбачав порівняльну діагностику результатів оцінювання респондентів, порівняльний аналіз даних контрольних та експериментальних груп, формування висновків. Висвітлені результати дослідження вказують на ефективність розробленої Програми.

Безумовно, позитивно оцінюючи представлене дисертаційне дослідження, все ж таки висловлюємо деякі зауваження, які мають, скоріше, рекомендаційний характер і можуть бути враховані при продовженні роботи над темою.

Рекомендуємо авторці напрацювати анотацію до роботи в англійській мові, пронумерувати сторінки роботи відповідно до вимог написання дисертаційних робіт, оптимізувати в першому розділі результати досліджень нормативно-правового законодавства у сфері інклюзивної освіти в Україні.

В цілому текст дисертації чітко структурований, викладений науковим стилем, ясний, зрозумілий, граматично вивірений, усі викладені позиції добре аргументовані автором.

Теоретична значущість роботи полягає в розробленні структурно-функціональної моделі ефективності умов діяльності вихователя, асистента вихователя та є вагомим доповненням до наявних педагогічних систем супроводу педагогічних працівників інклюзивних груп закладів дошкільної освіти.

Практична значущість роботи полягає в підвищенні кваліфікації, розвитку професійних компетентностей педагогічних працівників інклюзивних груп, (вихователя, асистента вихователя), поліпшенні умов їх діяльності в інклюзивних групах закладу дошкільної освіти.

Авторка виявила високу наукову ерудицію, досягла поставленої дослідницької мети, чим зробила вагомий внесок у розширення і збагачення наукового знання у спеціальності 016 Спеціальна освіта (Корекційна педагогіка).

Аналіз дисертації та опублікованих праць дає підстави для висновку про те, що дисертація **«Організаційно-методичні умови діяльності педагогічних працівників інклюзивних груп закладу дошкільної освіти»** є завершеною, самостійно виконаною науковою працею, що має вагомим теоретичне і прикладне значення, заслуговує позитивної оцінки, відповідає Порядку присудження ступеня доктора філософії і може бути подана до розгляду до спеціалізованої вченої ради на предмет допуску до захисту на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 016 Спеціальна освіта (Корекційна педагогіка).

Кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри психокорекційної
педагогіки і реабілітології
УДУ імені Михайла Драгоманова

